

Gwiazdka z Cieszyna

Materiał dla nauczycielki/nauczyciela

- ◆ Etap edukacyjny: szkoła podstawowa (klasy VII-VIII), szkoła ponadpodstawowa
Czas trwania: 45 minut

/

Cele w języku ucznia/uczennicy:

- ◆ dowiesz się, dlaczego Cieszyn jest szczególnym miejscem w Polsce i nie tylko
- ◆ będziesz rozwijać umiejętność wyszukiwania informacji i wyciągania wniosków
- ◆ dowiesz się, jakie były cele Polaków mieszkających w wielonarodowym mieście.

Ekspozat:

Fotografia maszyn drukarskich znajdujących się w **Muzeum Drukarstwa w Cieszynie**

/

Przebieg ćwiczenia i wskazówki dla nauczycielki/nauczyciela:

1

Lekcja zaczyna się od zaprezentowania uczniom Cieszyna na mapie. Dzięki mapie Google można dokładnie zobaczyć, jak rzeka Olza dzieli miasto na część czeską i polską. Poinformuj uczniów, że na początku XX wieku Cieszyn był miastem należącym do cesarstwa Austro-Węgierskiego, wielonarodowym. Mieszkali tu Polacy, Czesi, Niemcy i Żydzi. W 1910 r. było tu 22 500 tys. mieszkańców, z czego 61% mówiło po niemiecku, 31% po polsku, 7% mówiło po czesku, a 1% mówiło innymi językami. Warto zaznaczyć, że przewaga języka niemieckiego nie oznacza, że w mieście tym mieszkali tylko Niemcy, gdyż w tamtym czasie niemiecki był często językiem Czechów.

2

Następnie pokaż na fotografii jedną z sal **Muzeum Drukarstwa** w Cieszynie. Prezentowane na zdjęciu materiały były drukowane przez różne wydawnictwa, z których między innymi słynął Cieszyn. Wydawnictwa z tutejszej drukarni docierały do różnych krajów ówczesnej Europy. Cieszyńską drukarnię rozwinęła czeska rodzina Prochasków, która miała swoje zakłady po obu stronach rzeki. W 1847 r. rozpoczęto tu druk polskojęzycznego „Tygodnika Cieszyńskiego”, któremu w 1851 r. zmieniono tytuł na „Gwiazdka Cieszyńska”. Pismo ukazywało się jeszcze w okresie II Rzeczypospolitej. Powyższe informacje powinny być zaprezentowane szybko i sprawnie jako wprowadzenie, a nie cel lekcji.

3

Po wprowadzeniu historii gazety rozpocznij dyskusję, jakie zadania mogli stawiać przed sobą twórcy czasopisma w języku polskim. Jakiego rodzaju treści mogli prezentować w swoich artykułach? Dopilnuj, aby uczniowie nie wychodzili poza ramy XIX wieku. To zadanie ma kształcić w uczniach umiejętność wyciągania wniosków w oparciu o materiał źródłowy. Możesz podpowiedzieć uczniom i uświadomić im, że Cieszyn był stolicą Księstwa Cieszyńskiego, które w monarchii cieszyło się dużą autonomią.

→

Gwiazdka z Cieszyna

4

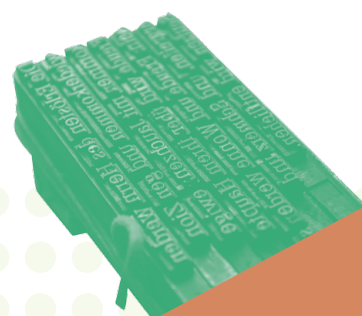
Rozdaj każdemu z uczniów kartę pracy (**materiał nr 1**), na której znalazło się 6 różnych wątków. Zadaniem ucznia jest rozstrzygnąć, czy dany wątek zostanie poruszony w pierwszym numerze „Gwiazdki Cieszyńskiej”, czy raczej nie. Zadanie ma na celu uświadomienie uczniom, w jakich warunkach społeczno-politycznych powstawało pismo. Dyskusja nad poszczególnymi wątkami ma pomóc odpowiedzieć na pytanie, jaką pozycję przyjęli Polacy wydający pismo.

5

Po wykonaniu ćwiczenia, rozdaj uczniom kopię pierwszej strony pisma (**materiał 2**), i poproś, żeby zapoznali się z artykułem, a następnie sprawdzili, czy zanotowane na kartach wcześniejsze przypuszczenia były słuszne. Na pierwszej stronie „Gwiazdki Cieszyńskiej” pojawił się artykuł, w którym autorzy wyjaśnili swoim czytelnikom, powody i cele wydania czasopisma.

6

Ostatnim elementem pracy z tekstem jest upewnienie się, czy uczniowie rozumieją podkreśloną część tekstu: zapytaj uczniów, w jaki sposób podkreślone fragmenty nawiązują do odzyskania niepodległości, do którego doszło ponad pół wieku później. Poprowadź rozmowę w ten sposób, aby zwrócić uwagę, że nie tylko walka zbrojna, ale również praca organiczna była jednym z fundamentów odrodzenia państwa.

Materiał 1

Wątek	Na pewno tak	Myślę, że nie	Na pewno nie
Wezwanie do walki o niepodległość			
Potrzeba pisma edukacyjnego			
Krytyka cesarza Austro-Węgier			
Przepisy kulinarne			
Wezwanie do bojkotu towarów czeskich			
Wytłumaczenie, skąd taki tytuł			

